

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/04/02/valheenpaljastaja-testaa-onko-sinusta-faktantarkistajaksi>

(HUOM! Tämä on suora kopio Ylen nettisivuilla kyseisessä osoitteessa olleesta testistä. Kopio on otettu tähän siltä varalta, että linkki testiin lakkaa toimimasta.)

Uskotko kaiken, minkä luet tai näet verkossa? Onko lähdekritiikki hallussa? Olisiko sinussa ainesta faktantarkistajaksi? Testaa taitosi Valheenpaljastajan faktantarkistusvisassa.

Testaa omat faktantarkistustaitosi Valheenpaljastajan kimurantissa visassa.

1. Kaverisi jakaa Facebookissa seuraavan uutislinkin:

“Hallitus luopuu mp- ja veneverosta – tilalle latuvero.” Juttu kertoo, että valtio voi kerätä Lahden MM-hiihdoista miljoonatulo, mutta latuveroa perittäisiin vain ulkomaalaisilta kilpahihtäjiltä ja lajiiltoilta. Pääministeri Juha Sipilä kommentoi: “Suomeen on tulossa useita ulkomaalaisia urheilun edustajia ulkomailta. Joten olisi hyvin suotavaa kerätä heiltä veroja Suomen hyvin hoidetuista laduista.” Mitä teet?

The screenshot shows the Uutis=Cirkus website interface. The main headline is "Hallitus luopuu mp- ja veneverosta – tilalle latuvero". The article text states that the government is abandoning mp- and boat taxes in favor of a "lati tax" (lati = winter sports) on foreign athletes. It mentions that the tax would be levied on foreign athletes competing in winter sports in Finland, specifically referencing the 2017 World Championships in Lahti. The article also quotes Prime Minister Juha Sipilä, who suggests that the tax is a way to fund the well-maintained ski resorts in Finland. The website layout includes a navigation bar at the top, a search bar, and various sidebars with social media links and a list of international news sources.

- Yllättävä uutinen! Jaan välittömästi eteenpäin kaikille Facebook-kavereilleni.
- Klikkaan linkin auki ja tutkin, onko kyseessä luotettava uutissivusto. Mikäli vaikuttaa siltä, että kaverini on ottanut jutun todesta, kerron ystävällisesti, että kyseessä on satiirinen juttu.

2. Onko tämä valeutinen?

1 March 2017 17:08

The New York Times item about fake news

○ Ei ole. Kyseessä on todellinen New York Timesin uutinen, jota joku väittää valeutiseksi.

○ Tottakai! Siihen on isketty punainen fake-leima päälle

3. Otsikko kertoo, että presidentti Trump pitää ilmastonmuutosta todellisena uhkana. Onko tämä luotettava uutinen?

○ Kyllä, koska se on tunnetun uutisorganisaation (CNN) julkaisema.

○ Ei. Kyseessä ei ole aito CNN.

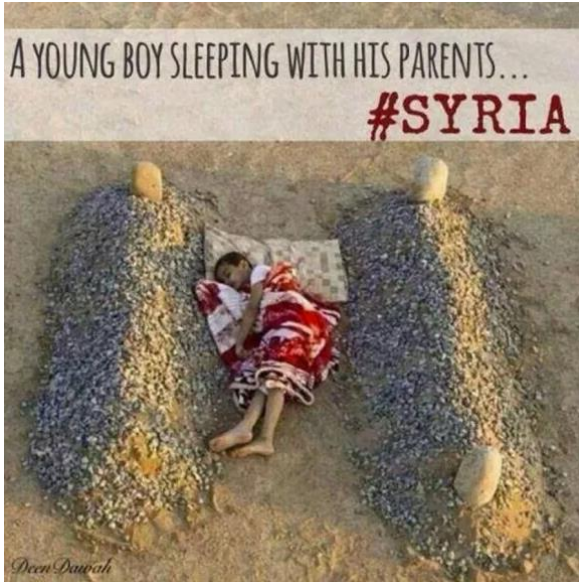
4. Mitä faktoja voisit tarkistaa tästä Donald Trumpin lausunnosta: "Meryl Streep on yliarvostettu näyttelijä."

- Kävisin Wikipediassa katsomassa, montako Oscar-palkintoa ja muuta tunnustusta Streep on saanut näyttelijäntyöstään.
- Soittaisin muutamalle elokuva-alan ja näyttelijäntyön asiantuntijalle ja kysyisin heidän mielipidettään.
- En mitään, sillä kyseessä on mielipide.

5. Luit aamulla kansanedustajan kirjoittaman blogitekstin, jossa hän esitti tavallisesta poikkeavia ja raflaavia väitteitä kansantaloudesta. Iltapäivällä huomaat, että tekstiä on muutettu ja sanamuotoja lievennetty. Miten todistat, että poliitikko todella esitti väitteensä?

- Kyselen kavereilta, lukivatko hekin saman kuin minä.
- Katson, olisiko Googlen välimuistissa (cache) tallessa vanhaa versiota sivusta. Jos on, otan siitä äkkiä ruutukaappauksen talteen.

6. Esittääkö tämä valokuva syyrialaista poikaa nukkumassa vanhempiensa hautojen välissä? Miten tarkistat asian?

- Kuva näyttää uskottavalta. En tiedä, miten voisin tarkistaa, onko se aito.
- Haen kuvaa käyttäen Googlen käänteistä kuvahakua tai muuta vastaavaa palvelua.
- Googletan tuon kuvaajan nimen, joka on merkitty kuvan vasempaan alalaitaan.

7. Kuvittele, että sinun pitää tarkistaa tämä uutisteksti ennen kuin se julkaistaan. Kaikki jutun faktatiedot ovat sinun vastuullasi. Mitkä kaikki faktatiedot tästä tekstinpätkästä tarkistaisit?

“Pohjois-Korean ja Malesian välinen diplomaattinen kriisi on lieventymässä. Maat ovat päässeet sopuun Malesiassa murhatun Pohjois-Korean johtajan Kim Jong-unin velipuolen Kim Jong-namin ruumiin siirtämisestä Pohjois-Koreaan. Pohjois-Korean virallisen uutistoimiston KCNA:n mukaan maat ovat sopineet molemminpuolisen matkustuskiellon perumisesta. Malesian pääministeri Najib Razak kirjoitti Twitterissä, että maiden välinen diplomaattinen kriisi on nyt ohi.”

- Onko näillä mailla ollut diplomaattinen kriisi? Mitä se minulle kuuluu?
- Kaikki nimi- ja paikkatiedot, sukulaissuhteet ja sen, twiittasiko Malesian pääministeri asiasta. Lisäksi kävisin läpi luotettavien kansainvälisten uutistoimistojen tiedot asiasta.
- Murhattiinko Kim Jong-nam todella?

Lähteet ja viittaukset: [Uutissirkus](#), [Variety](#), [Venäjän ulkoministeriö](#), [Yle Uutiset](#)